

MADENCİLİKTE HANIM ELİ GENÇLİK KOROSU

Melike Gönül AYBEK/Maden Mühendisi

Her ne kadar Türkiye'de ve dünyada kadın olmanın zorlukları tartışılabilir da çok şükür kadınların başbakan olabildiği bir ülkede doğdum. Tecrübelerim 23 yılın içine doldurulabilecek olandan fazla değil ama, duyduklarım, okuduklarım; nice insanların, nice kadınların çektiği eziyetler, işkenceler ve onların infazları bugünlere şükretmeye itiyor beni.

Din baskısının hüküm sürdüğü karanlık çağ toplumlarında bırakın kadının pozitif ilimle ilgilenmesini, kutsal kitabı okuması bile hoş karşılanmıyordu. Zavallı, doğa felsefesini merak etmesi zaten haram ama; yaradılışını, bilimin o günlerdeki en büyük düşmanı din ile sorgulaması dahi ayıptı! İçlerini kemiren merak belki onları ve sevdiklerini kara toprağa gönderdi ancak bizi de bu günlere taşıyan yine onlardır, onların meraklandır... Onların çabaları, onların acılandır...

Yüzyıllar, binyıllar içinde bilim, insan ve kadın çok yol aldı. Peki 50 yılda madencilikte kadın ne kadar ilerleyebildi? Mesleği icra eden ve aktarmaya çalışan kadınları saymadan önce dönüp bölümlere bakalım. Durumun vahametini bölüme yeni adım atmış delikanlıların erkek erkeğe sohbetlerinden (çok da hoş olmayan) bir alıntı yaparak açıklayayım: "Abi... ben hesapladım, erkek başına beş kilo kız düşüyo..." Yorum yok...

Henüz saz gibiyken yer altı ocaklarına veya patlatma sahalanna üstelik zorunlu olarak gönderilen genç kızlar, dört yıllık çabalannın sonucu unvanlarına sahip olan hanım kililer olduklarında korunmaya muhtaç oldukları bahanesiyle mesleğin inceliklerini anlamak için harcadıktan zaman ve çabaları bir kalemde siliniyor, masa başı görevler önerilerek hevesleri kursaklarında bırakılıyor, maden mühendisliğinin heyecanını yaşamaktan alıkonuluyorlar. Ancak zaten madencilik öyle bir meslektir ki, sevmeyene zorla uygulanamaz. Hiç şüphesiz mühendislik söz konusu olduğunda, elbette kişinin kendisinde olması tercih edilen bazı özellikler vardır. Bunu farklı iki cinsten aynı oranlarda bulmak mümkündür. Ancak kadınların daha dayanıklı, daha sabırlı ve ayrıntılarla uğraşmaya eğilimli bir yapıları varken neden hala bu meslekte sesi zayıf, görüntüsü silik? Üstüne üstlük teknolojinin günden güne eskidiği bir çağda, bir kadın en fazla ne kadar zorlanabilir? Yok yok, soruyu bile değiştirmeli: Neyi yapamaz? Kaldı ki reklam slo-

ganları bile bas bas bağrıyor: "Çocuk da yaparım, kariyer de!" Bir de bunun üzerine dillere destan hırsları ve zarafetlerini ekleyin...

Evet, ben de hala neden bu noktada olduğumuzu anlayamıyorum.

Bu memlekette sesini duyuramayan, ciddiye alınması en zor(!) iki kesim vardır ki bunlar aslında zavalı değil, hala etkin iki kör görüşün kurbanlarıdır. Bunlardan birincisi "saçı uzun aklı kısa" ya da "eksis etek"tir ki saç veya etek boyuyla bir bilinci sorgulamanın anlamsızlığına söyleyecek tek kelime bulamıyorum. İkincisi de körpe dimağların şevk ve cesaretine vurulan en keskin ve acımasız balta; "daha kırk fırın ekmek yemesi lazım"dır. Doğrudur da yeter ki siz verin bana o fırınların adreslerini. Gençliğin dinamizmi, akla yatmayan(!) hareketleri nedeniyle erkek için delikanlı olarak ifade edilir. Fakat hem bilinçsiz hem de XX olduğundan kızlara sıfat bulmaya bile gerek duyulmaz. Haliyle böyle bir bünyeye konuşma fırsatı verdiğinizde ya "geçiniz" der, ya da ciddi konularda konuşmak sadece büyüklerin işi olduğu için dünyanın ve yurdun gidişatından bihaber "Semra Hanım da kaynanaların yüzkarası" der. Artık konuşabildiğinde de zaten basmakalıp laflardır dilinden dökülen. O da diğerleri gibi büyümüştür çünkü...

Evet... Bu defa neden bu hallerde olduğumuzu biraz anlayabiliyorum.

1000 yılımız, 80 yılımız, 50 yılımız... kendime bakıyorum, yaptıklarına bakıyorum, yazdıklarına bakıyorum. 23 yaşında öğrenciliği henüz bitmiş, maden mühendisi bir genç kıyım... Maden Mühendisleri Odası'nın 50. yılında bülten için yazı yazıyorum. Demek ki değişiyoruz. Kadınlar arkasında durarak destekledikleri erkeklerin artık yanında da yer alabiliyorlar, gençlik de korumak kisvesi altında köreltilmeye çalışılan cesaretlerini sarmalayan kanatların gölgesinden kurtularak bir yerlere gelebiliyor.

Kontroller, engeller, dikenli teller zaten etrafımızı sarmış durumda. Işık olmazsa yönümüzü bulamayız, gideriz ama kanarız... Ancak "sus, otur!" denildiğinde hiçbirimiz ilerleyemeyiz. Bu meslek dayanışmayla besleniyor ise eğer; cesaret vermek, yapıcı olmak gerek... •